

VERBODEN VERSMAAD VERBRAND VERGUISD VERGETEN NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF KRITISCHE KLASSIEKEN • NUMMER 2 • NOVEMBER 2011

KRITISCHE KLASSIEKEN 2

Duitse pubers in ondergronds verzet tegen de nazi's

Lont is het opmerkelijke romandebuut uit 1973 van Franz Josef Degenhardt, die daarvoor vooral bekendheid genoot als zanger en componist. In Duitsland gingen er in de loop der jaren meer dan 100.00 exemplaren van over de toonbank, in Nederland is het bij slechts één uitgave gebleven. Uitgeverij Schokland biedt deze even ontroerende als opmerkelijke roman een tweede leven.

Degenhardts roman *Lont* was in 1973 een van de grootste en aangenaamste verrassingen op de Duitse boekenmarkt. De roman, het prozadebuut van Degenhardt, is een logisch verlengstuk van zijn carrière als componist en zanger van steeds maatschappijkritischer wordende liedjes, waarmee hij in de toenmalige Bondsrepubliek Duitsland vooral grote bekendheid genoot.

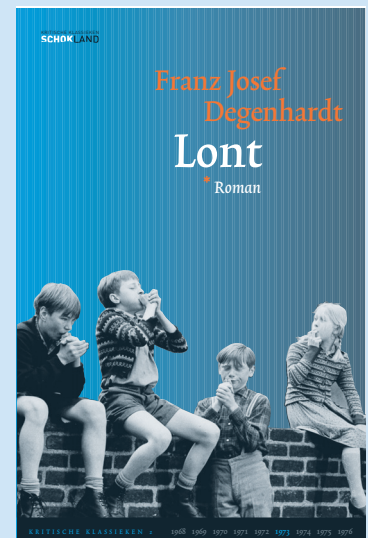
Deze overstap van liederen naar roman is inderdaad niet zo ingrijpend als het lijkt. Fänä Spormann, de hoofdpersoon uit de roman, figureerde al eerder in enkele van Degenhardts songs en ook qua vorm zijn er raakvlakken. Degenhardts songs zijn sterk anekdotisch, zelf karakteriseerde hij ze als 'gezongen verhalen'. Maar waar zijn songteksten meestal op de actuele situatie ingaan, duikt Degenhardt met *Lont* in het verleden. *Lont* speelt zich af in de omgeving van het kleine industriestadje Schwelm in het Ruhrgebied tijdens de laatste winter van Hitlers verwoestende oorlog.

De roman is de ballade van Fänä Spormann en zijn dertien- en veertienjarige kameraden uit het Ruhrgebied. Terwijl hun vaders zijn gesneuveld, omgebracht of in het concentratiekamp zitten, groeien ze op in hun grauwe fabriekswijk, tussen bestorven en onbestor-

ven weduwen, dwangarbeiders, vluchtelingen en verzetsstrijders. Ze verrichten koeriersdiensten voor de Ondergrondse, maar wat begint als een spannend spel verandert langzamerhand in serieuze verzetsdaden. Zo helpen ze een Engelse piloot en een joodse pianiste onderduiken, smokkelen ze wapens en blazen ze een fouragewagon van de Wehrmacht op in de veronderstelling dat die vol zit met levensmiddelen. De verbazing is dan ook groot als blijkt dat ze ze zeshonderd liter wijn hebben buitgemaakt.

Over de Tweede Wereldoorlog en het Hitlerregime zijn - ook in het naoorlogse Duitsland - talloze romans en verhalen geschreven. In *Lont* laat Degenhardt ons zien dat er ook in Duitsland (en wel in andere milieus dan dat van de aristocratische graaf Von Stauffenberg) tenminste een gedeeltelijk bewustzijn van het ware karakter van het nazi-regime bestond en dat een klein aantal arbeiders daaruit concrete conclusies heeft getrokken en daadwerkelijk verzet pleegde. *Lont* is daarmee een opmerkelijke roman over het Duitse verzet tegen de nazi's, geschreven vanuit het al even opmerkelijke perspectief van beginnende pubers die al vroeg volwassen moeten worden. Daarmee is *Lont* zeker niet het zoveelste boek over de Tweede Wereldoorlog.

1973

FRANZ JOSEF DEGENHARDT
Lont

192 pagina's

ISBN 978 90 816628 2 6

Gebonden met stofomslag • €23,90
verschijnt eind november 2011

Gerrit Bussink, vertaler van onder meer Peter Handke, Botho Strauss en Hans Magnus Enzensberger, heeft voor deze uitgave in de Kritische Klassieken zijn eerdere vertaling uit 1973 herzien. Ook schreef hij een geactualiseerd nawoord dat nu al op onze website is te lezen. [NB]

* Klassiekers uit de kritische literatuur

IN VOORBEREIDING 2012

Arthur Koestler - Nacht in de middag (roman uit 1940)

Ernst Toller - Een jeugd in Duitsland (mémoires 1893-1924)

IN VOORBEREIDING 2013

Nico Rost - Goethe in Dachau (dagboek 1944/45)

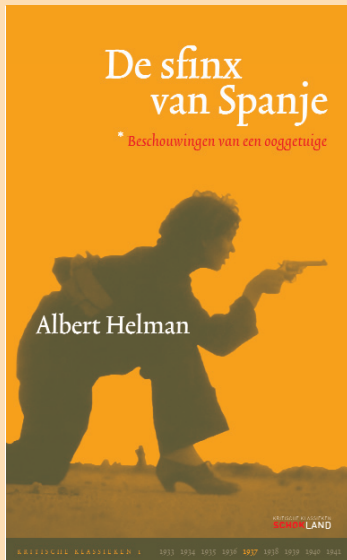
Upton Sinclair - De jungle (roman uit 1905)

KRITISCHE KLASSIEKEN
SCHOKLAND

Uitgeverij Schokland
Dorpsstraat 27 • 3732 HG De Bilt
info@kritischeklassieken.nl
www.kritischeklassieken.nl

De sfinx van Spanje in de pers

1937

ALBERT HELMAN

De sfinx van Spanje

172 pagina's

ISBN 978 90 816628 1 9

Gebonden met stofomslag • €22,90

verschenen in mei 2011

Een greep uit de recensies bij het verschijnen van het eerste deel van de Kritische Klassieken, *De sfinx van Spanje* van Albert Helman:

Wie Orwells *Homage to Catalonia* leest moet Helmans *Sfinx* er ook meteen maar achteraan lezen. Ten slotte, een opmerking over de heruitgave van *De sfinx van Spanje*. Er is tegenwoordig bijna moed voor nodig om een boek dat zijn enige druk in 1937 kende, opnieuw uit te geven. Wie een dergelijk boek uitgeeft moet dat bijna wel uit idealisme doen. En inderdaad, deze uitgave, voorzien van een nawoord en annotaties, maakt deel uit van de nieuwe reeks Kritische Klassieken van uitgeverij Schokland. De idealisten Orwell en Helman zouden het een mooi initiatief gevonden hebben.

— Machiel Jansen op literairnederland.nl

Helman bewondert de 'Spaanse volksziel'. Zijn sympathie voor de anarchisten, maar vooral zijn ontzetting over de tragedie van de burgeroorlog en zijn haat tegen Franco en de clerus spatten van de pagina's. Een authentiek en indrukwekkend document.

— Elsbeth Etty in de NRC

Een geluk, dus, dat *De sfinx van Spanje* van Albert Helman opnieuw meer dan een voetnoot zal zijn, dankzij de lovenswaardige uit-

gave van Schokland. In een tijd dat nieuwe uitgeverijen liever uitpakken met mindfulness, chicklit en barbecueboeken, met zo'n boek de aftrap geven van een reeks die je dan nog Kritische Klassieken doopt, is moedig.

— Peter Jacobs in *De Standaard*

De sfinx van Spanje is geschiedenisles van literair niveau. Zo leren we dat ook in Spanje links zichzelf de das omdeed door onderlinge verdeeldheid tegenover het fascisme. In een informatief nawoord van Michiel van Kempen wordt het 'naief idealisme' van de felle antifascist Helman toegelicht.

— Aart van Zoest in *Vrij Nederland*

Dat *De sfinx van Spanje* toch geen anachronisme is, is te danken aan Helmans scherpzinnige analyses van de complexe machtsverhoudingen in Spanje. Koud na het uitbreken van de burgeroorlog wist hij al precies waarom de republikeinse regering de sociale veranderingen in de weg stond, en waar het het door hem zo gekoesterde oorlogscommunisme aan ontbrak. Feilloos legt hij de vinger op de wonde, niet beseffend dat hij daarmee een graf groef voor zijn eigen optimisme.

— Maarten Steenmeijer in de *Volkskrant*

WIR GRATULIEREN!

Franz Josef Degenhardt wordt in december 80 jaar. In Duitsland wordt hier uitgebreid bij stilgestaan met het uitgeven van zijn verzameld werk bij Uitgeverij Kulturmaschinen (zie www.kulturmaschinen.com).

In Nederland geeft Uitgeverij Schokland een herziene vertaling uit van zijn romandebuut *Lont*.

Met een abonnement heeft u de Kritische Klassieken als eerste in huis!

In de reeks Kritische Klassieken geven wij ieder jaar twee á drie klassiekers uit de kritische literatuur uit. Kritische Klassieken zijn boeken die versmaad, verboden, verguisd, verbrand of inmiddels vergeten zijn, niet meer worden uitgegeven, niet of moeilijk meer verkrijgbaar zijn of zelfs nog nooit in het Nederlands zijn vertaald. Uitgeverij Schokland wil een aantal van deze belangrijke titels opnieuw onder de aandacht van het lezerspubliek brengen.

U - als kritische lezer - kunt de Kritische Klassieken natuurlijk gewoon in de boekhandel kopen of bestellen. Maar misschien wilt u ons een extra steuntje in de rug geven. Met een **jaarabonnement** geeft u ons een stevige basis en verzekert u onze titels van een gegarandeerde minimumoplage. U investeert daarmee in de toekomst van deze kwaliteitsreeks. Het jaarabonnement 2011 bestaat uit *De sfinx van Spanje* en *Lont*. Voor €46,80 ontvangt u beide titels zonder portokosten thuisbezorgd!

→ Ga naar www.kritischeklassieken.nl om een abonnement te nemen!